

HITEK-ARRANGEMENTER EFTERÅRET 2018

Rundvisning i Vilhelm Lauritzen's Lufthavnsterminal i Kastrup

Torsdag 13. september 2018 kl. 11.00 – 12.30..... Arr.nr. 327731

Vilhelm Lauritzens Alle 1, 2770 Kastrup

Arkitekt Wilhelm Lauritzen, som også senere byggede Radiohuset i Rosenørns Allé, afleverede i 1939 Europas mest moderne lufthavnsterminal til Kastrup Lufthavn.

Under 2. verdenskrig blev den centrum for tyskernes flyvninger i Skandinavien, og det var også her Montgomery blev modtaget i 1945. Den var herefter kernen i opbygningen af den Skandinaviske civile luftfart, som hurtigt blev samlet i SAS. Bygningen er fredet, og blev i 1999 flyttet til sin nuværende plads og dermed reddet for eftertiden. I dag anvendes den til konferencer og receptioner.

Da Christian d. 3. forsøgte at styre vejtrafikken. Introduktion af nye transportteknologier.

v/ cand.phil. og forsker v/ Danmarks Tekniske Museum Jørgen Burchardt

Onsdag 19. september 2018 kl. 16.30 – 18.30..... Arr.nr. 327733

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

I dag taler vi om, at introduktionen af selvkørende biler ligger lige om hjørnet. Måske kan vi lære af historien? I 1500-tallet blev der i udlandet udviklet en ny vogntype, som var langt bedre end de vogne, danskerne kørte med. Christian d. 3. beordrede befolkningen at ændre deres vogne til denne nye teknologi. Lykkedes det for kongen?

Det vil Jørgen Burchardt give svaret på, samtidig med at han giver andre uddrag fra sin 1.500 sider store bog, "Gods på vej. Vejtransportens Danmarkshistorie". Et andet uddrag handler om det såkaldte ballondæk - en af transportens største og mest upåagtede opfindelser. Det udkonkurrerede højtryksdækket, fordi det sjældent punkterede, og da det samtidig skånedede vejene, revolutionerede det den tunge transport efter 2. Verdenskrig og gjorde velfærdssamfundet muligt.

Andre former for ny teknologi ændrede i løbet af kort tid hele brancher. Mælketankvognen ændrede mejerisektoren, containere ændrede slagterisektoren, og specielle lastvogne for fabriksfremstillede elementer gjorde det industrielle byggeri muligt.

Foredraget vil således præsentere både ny teknologi og de sideløbende forandringer i samfundet.

Fra sporvogne til letbaner

v/ Morten Engelbrecht, Sporvejsmuseet Skjoldnæsholm

Tirsdag 9. oktober 2018 kl. 16.30 – 18.30..... Arr.nr. 327734

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København

Allerede i slutningen af 1920'erne var der på den tidligere Slangerupbane planer om en omstilling fra jernbane til ”hurtig-sporvej”, der skulle have endestation på Rådhuspladsen! Projektet blev imidlertid ikke gennemført. I Finger-planen fra 1947 var det hovedsagelig S-baner og sporveje, der skulle danne grundlag for en effektiv persontransport.

Letbanevogne på Odderbanen – parate til at køre med passagerer.

I den sammenhæng vil arbejdet med Ring3 Letbanen, med tilhørende byudvikling blive belyst sammen med andre letbaneprojekter i København, udsprunget af Finger-planen.

Helt naturligt vil foredraget også belyse letbaneplanerne i Aarhus, hvor også letbanens nye strækninger til Odder og Grenå som afløsning af de tidligere nærbaner vil blive omtalt som en parallel til planerne fra 1920'erne om Slangerupbanen.

Endelig omtales projekt- og tidsplan for Odense Letbane, og som en naturlig afslutning drages erfaringer fra Aarhus efter åbningen den 21. december 2017 af den første del-strækning af Letbanen.

Om sporvogne og by-trafik. Besøg på Sporvejsmuseet Skjoldnæsholm

Onsdag 17. oktober 2018 kl. 11.00 – 13.30..... Arr.nr. 327735

Sporvejsmuseet Skjoldnæsholm: Skjoldenæsvej 95, 4174 Jystrup

Som opfølgning på foredraget den 9. oktober afholder HITEK et efterårsferie-arrangement, *hvor der er mulighed for at tage børnebørnene med.*

Sporvogne udgjorde op til 1972 et fintmasket offentligt transportnet i København og til dels gennem tiden i Århus og Odense. På Sporvejsmuseet er denne historie belyst gennem udstilling og kørsel med de gamle vogne, som benytter en del af sporet fra Midtsjællandsbanen. Rundvisningen fortæller om Sporvejsmuseet, hvordan det er opstået, har udviklet sig og hvordan det drives. Vi kommer på rundvisning bag kulisserne i værksteder og desuden bliver vi guidet gennem de to udstillingsbygninger – én for sporvogne og én for busser.

Rundvisningen tilrettelægges individuelt for HITEK og indrettes lidt efter deltagerne og deres interesser. Efter ca. 1-1½ time serveres frokost med en øl/vand til.

Overvågningens historie – fra Enevældens postspionage til den digitale masseovervågning

v/Andreas Marklund, Ph.d. i Historie og Forskningschef ved ENIGMA – Museum for post, tele og kommunikation

Mandag 12. november 2018, kl. 16.30 – 18.30 ..... Arr.nr. 327737

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

Vidste du, at privatlivet, som vi kender det, er en moderne opfindelse? At den hemmelige statslige

private overvågning har været en del af vores historie siden oldtidens imperier og bystater? Og at kryptering af beskeder, fra breve og telegrammer til e-mails og sms'er, altid er blevet betragtet som noget mistænkeligt af statslige myndigheder.

Andreas Marklund har i mange år forsket i overvågningens historie og fører os fra brevspionage og opsnappelede telegrammer frem til Edward Snowden og den digitale masseovervågning.

Ejderkanalen, nogle pakhuse og et fyrtårn på Anholt - om to ingeniørbrødre fra 1700-tallets Danmark og deres værk

v/ civilingeniør John Cederberg

Torsdag 6. december 2018, kl. 16.30 – 18.30..... Arr.nr. 327738

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31 – 33, 1780 København V

To tyskfødte brødre, Christian Friderich Hermann Peymann (1732 - 1814) og Hinrich Ernst Peymann (1735 - 1823), blev begge ingeniørofficerer og gjorde det meste af deres liv tjeneste i den danske hær. De endte begge som fæstningskommandanter, den ældste i Rendsborg og den yngste på Kastellet i København. Deres væsentlige livsindsats var som projekterende og tilsynsførende ingeniører på specielle bygge- og anlægsopgaver i en tid, hvor almindeligt byggeri ikke krævede ingeniørmæssig kunnen.

C.F.H. Peymann var stærkt involveret i planlægningen og bygningen af Ejderkanalen fra 1777 – 1784 mellem Holtenau ved Kiel og Rendsborg ved Ejderen. Kanalen var den første i Europa for søgående skibe, og var det relativt største anlægsarbejde, som den danske stat nogensinde har gennemført. Kanalen findes stadig i udbygget form som Kielerkanalen. Den ældre Peymann var også med, da Odense Kanal og Havn blev udgravet 1796 – 1804.

H.E.Peymann stod 1781 for opførelsen af de to store pakhuse i København, som nu er Hotel Admiral. Tillige varetog han omkring 1785 ombygningen af orangeriet i Rosenborg Have til Livgardens Kaserne og opførelsen af det stadig eksisterende fyrtårn på Anholt 1785-88. 1794 blev H.E.Peymann kommandant på Kastellet og i 1807 blev han få dage før den engelske landgang på Sjælland og Københavns bombardement udnævnt som ansvarlig for forsvaret af Hovedstaden. Det gik som bekendt ikke så godt, så efter kapitulationen mistede han "liv, ære og gods" og rejste ned til broderen i Rendsborg. Begge brødre ligger begravet i samme grav ved Chr. den 7.'s Christkirke i Rendsborg.

Inden foredraget serveres glögg og æbleskiver fra kl. 16.00

Diplomati på et teknologisk grundlag

v/ professor Kurt Jacobsen, CBS

onsdag 16. januar 2019, kl. 16.30 – 18.30 ..... Arr.nr. 327740

Ingeniørhuset, Kalvebod Brygge 31-33, 1780 København V

Et af de få internationale telegraf-selskaber, der udfordrede den britiske dominans, da verden i den sidste tredjedel af 1800-tallet blev spundet ind i et globalt net af op mod 500.000 km undersøiske telegrafkabler, var Det Store Nordiske Telegraf-Selskab. Store Nordiske kom fra det lille betydningsløse Danmark uden storindustri og uden storkapital, men alligevel lykkedes det Store Nordiske med sine kabler til Kina og Japan og over Stillehavet til USA at indtage en ledende rolle indenfor international telegrafi. Det skete ved at vende Danmarks lidenhed og ufarlighed til en politisk fordel og føre ”diplomati på et teknologisk grundlag”, som det blev udtrykt af Bent Suenson, der stod i spidsen for selskabet i årtierne efter 2. verdenskrig. I foredraget fortæller Kurt Jacobsen den fascinerende historie om Store Nordiske fra den glørværdige begyndelse til afviklingen af de sidste kabel- og telekommunikationsforbindelser ca. 2000.

Forslag til nye arrangementer

HITEK's bestyrelse ajourfører løbende en liste over potentielle muligheder for arrangementer. Selv om bestyrelsen er bredt sammensat og har en stor kontaktflade til teknologihistoriske miljøer, er vi alligevel i høj grad afhængige af input fra medlemmerne og andre med interesse for historisk teknologi.

HITEK's arrangementer fastlægges af bestyrelsen halvår for halvår, og de fleste af det kommende halvårs foredrag og ekskursioner udvælges fra den ajourførte liste ud fra aktualitets- og tilgængelighedskriterier. Men i og med at bestyrelsen kun planlægger fra halvår til halvår, er der også rum for at agere meget hurtigt på forslag fra medlemmerne.

Bestyrelsen beder alle der har forslag eller ideer til teknologihistoriske indslag af enhver art om at henvende sig til et af bestyrelsens medlemmer. Dels for at øge kvaliteten af og variationen i HITEK's arrangementer, dels for at vort program i så høj grad som muligt kan komme til at afspejle medlemmernes interesser.

Administrative oplysninger

Indmeldelse i HITEK kan ske via selskabets hjemmeside universe.ida.dk/hitek/ eller telefonisk til HITEK's sekretariat på telefon 3318 4848.

Tilmelding til HITEK's arrangementer kan ske telefonisk til HITEK's sekretariat på telefon 3318 4848 eller på universe.ida.dk/arrangementer/.

Deltagerlister for arrangementerne kan udskrives på følgende måde:

Login på ida.dk. Gå ind på Mit IDA, under "Kommende arrangementer" og klik på "Vis alle mine arrangementer". Der kommer så en liste frem med de arrangementer, du er tilmeldt, og herunder kan du se deltagerlisterne for de enkelte arrangementer.

HITEK's bestyrelse pr. 1. marts 2018

Civilingeniør **Klaus Thiesen**, *formand* – klaus.thiesen24@gmail.com

Civilingeniør **Palle Sørensen**, *næstformand* – lotteogpalle@mail.dk

Akademiingeniør **Else Roager Simonsen**, *sekretær* – ers.trekro@mail.tele.dk

Professor, vicepresident **Ole Mørk Lauridsen** – ole_ml@post3.tele.dk

Civilingeniør **Eigil Steen Pedersen** – espprivat@mail.dk

Ph.d. i teknologihistorie **Louise Skyggebjerg**, Teknologihistorie DTU – louise.skyggebjerg@gmail.com

Cand.scient. **Laila Zwisler**, Teknologihistorie DTU – lazw@fysik.dtu.dk